

واقعیت مجازی

فریار جواهریان

The Virtual Reality

Faryar Djavaheerian

آینده‌ای بدون گذشته وجود ندارد. معماری سنتی و کلاسیک، امانت دار فرهنگ است و در این عصر تردید و بی‌ثباتی، منبعی بسیار قدرتمند به شمار می‌آید. ایده‌ی خلاً مادیت یا "ماده زدایی" (dematerialization) یکی از مهم‌ترین عناصر معماری ایرانی بوده است ولی نه در جهت مکانیزه کردن آن بلکه به قصد رسیدن به صورت‌هایی ازلی که در همه هنرهای سرزمین مان متجلی شده و در معماری مان نیز به اشکال غیر مادی مصالح و فضاهای تاویلی دست یافته است: سنگ زمخت را آنقدر می‌تراشند و می‌سایند و اشکال ظریف به آن می‌دهند که دیگر قابل شناخت نیست؛ چوب را آنقدر خرد می‌کنند و تاب می‌دهند و به اشکال پیچیده هندسی در می‌آورند که دیگر ماهیت چوب را ندارد؛ و یا نور را چنان از روزنه‌های ریز و درشت مختلف با زاویه‌های متفاوت و از لای شیشه‌های رنگی به داخل ساختمان می‌تابانند که دیگر ماهیت نور طبیعی را ندارد. و نیز آن فضاهای زیر گنبد‌هایمان با آن طاق بندی‌های هندسی استادانه که باید راجع به آنان شعر گفت تا بتوان تعریفشان کرد و شاید تصاویر همان "واقعیت مجازی"‌ای هستند که در معماری آینده از آن سخن می‌گویند.

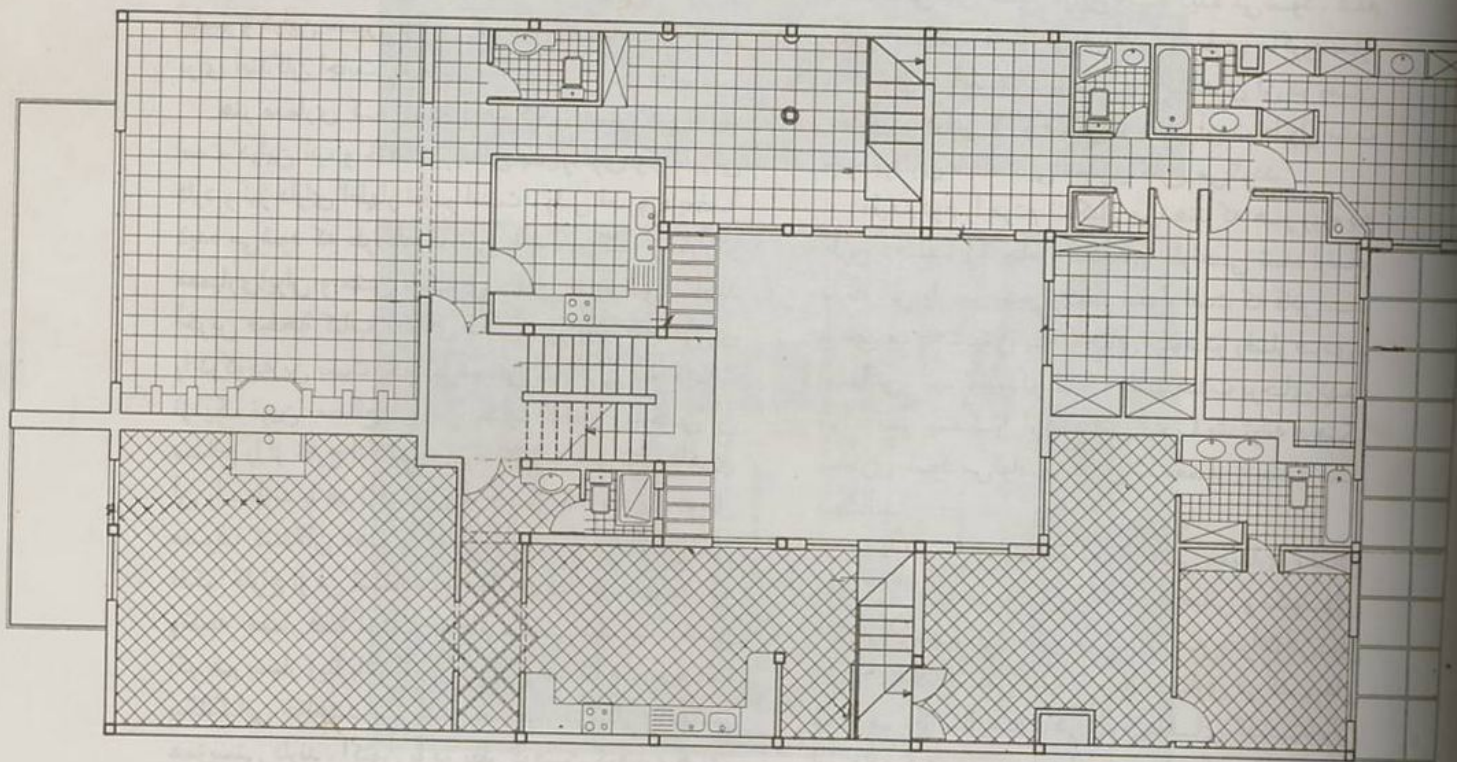
جالب است که همین ایده "ماده زدایی" به عنوان تصویر معماری آینده، در خارج بسیار رایج شده است، به خصوص در فرانسه و در آثار ژان نوول (بی خود نیست که بنای "انجمن دنیای عرب" رابه او واگذار کردند و این طرح، برنده دوره قبلی جایزه آقاخان شده بود) ولی نکته‌ای که طرح‌های خارجی این مکتب را کاملاً از معماری ایرانی جدا می‌سازد، توجه آنان به "شفافیت" است؛ و این امری طبیعی است، چون در اروپای شمالی آفتاب کمیاب است و سطوح شیشه‌ای وسیع فضاهای روشن و دلنشین را به وجود می‌آورند، در حالی که در سرزمین ما آفتاب بیکران می‌تواند آسیب‌رسان

باشد و باید آن را با ظرافت، مهار و کنترل کرد. هدف واقعی معماری، آفرینش فضاهای شعر گونه است که زبان این شعر باید الزاماً زبان همان مرز و بومی باشد که معمار در آن می‌سازد. به گفته ماریو پوتا معماری چیزی جز "ساختن زمین نیست. متأسفانه نیازهای زندگی امروزی همراه با قوانین دست‌وپاگیر شهرداری شرایطی را به وجود آورده که معماران بسیار دشوار می‌توانند "زمین" را بسازند و آن را به مکانی معنادار تبدیل کنند. ولی تنی چند از معماران ایرانی حدود بیست و پنج سال است که در پی چنین هدفی هستند: چطور می‌توان علم و فنون و خواسته‌های زندگی مدرن را با ذوق و سلیقه و معناهای معماری سنتی تلفیق کرد؟

چالش واقعی هر طرح معماری، این است که در این عصر که همه به دنبال وسیله‌های آسان برای انبوه سازی و طرح‌های تکراری اند، چگونه می‌توان کیفیت فرهنگی - انسانی را حفظ کرد. تکنیک باید وسیله‌ای باشد در اختیار معمار، برای به وجود آوردن مکان‌هایی با هویت.

ساختمان مقصود بیک، تهران / طرح: فریار جواهریان، جمشید بنان، بهروز سرمدی
 این ساختمان در تهران واقع شده است و دارای سه طبقه است. طراحی آن به گونه‌ای است که فضای داخلی را به خوبی روشن کند و تهویه مطبوع را فراهم کند. همچنین دارای یک حیاط کوچک و یک پارکینگ است.

ساختمان مقصود بیک، تهران / طرح: فریار جواهریان، جمشید بنان، بهروز سرمدی